

FOLDER SLIKPROBLEMEN VILENTE PIETER PAUW

Hieronder staat de tekst van de folder van Stichting Vilente verpleeghuis Pieter Pauw over slikproblemen.

Folder Slikproblemen Stichting Vilente Pieter Pauw, Wageningen

Waarom deze folder?

Middels deze folder willen wij u informeren over slikproblemen.

Wat zijn slikproblemen? Welke onderzoeken worden uitgevoerd en welke therapieën zijn mogelijk.

Eten en drinken is niet alleen noodzakelijk om te overleven, maar geldt ook als een belangrijke sociale bezigheid. Hoewel in elke sociale groep en cultuur andere eetgewoonten en rituelen gelden, blijft de basis van eten en drinken hetzelfde: de zitpositie is de meest aangewezen houding om goed te kunnen slikken. Hoofd, nek, mond, tong, keel, kaken, strottenhoofd en slokdarm werken in deze houding het beste met elkaar samen. Het slikken verloopt op deze manier snel en gebeurt ongeveer 600 keer gedurende een dag en een nacht.

Voor wie is deze folder bedoeld?

Deze folder is bedoeld voor bewoners met slikproblemen en hun familieleden en/of contactpersonen.

Slikken

Slikken gebeurt globaal in vier fasen.

- *Vorbereidende fase:* afhappen, kauwen en verzamelen van voedsel op de tong.
- *Mondfase:* vervoer van de voedselbrok naar de keel door een golvende beweging van de tong door de tongspieren. Het zachte gehemelte sluit de neusweg af en de slikreactie volgt.
- *Keelfase:* het voedsel vervolgt zijn weg door de keel. De kans op verslikken (voedsel in de luchtpijp) wordt verkleind doordat het strottenklepje naar beneden wordt geduwd en de luchtpijp bijna afsluit. Ook de stembanden helpen mee door te sluiten.
- *Slokdarmfase:* de voedselbrok gaat over van keel naar slokdarm en vervolgens naar de maag.

Wat zijn slikproblemen?

Bij ziekten als Parkinson, een hersenbloeding of infarct, MS of dementie kunnen problemen met eten en drinken ontstaan als:

- Verslikken
- Speekselverlies
- Knoeien
- Moeite met het bewegen van de tong
- Moeite met kauwen
- Een ongevoelige of juist overgevoelige mond
- Moeite met het inzetten van een slikbeweging
- Smaakverlies
- Slechte coördinatie tussen ademhalen en slikken
- Achterblijven van voeding in de mond en wangen

De gevolgen hiervan kunnen onder andere zijn: gewichtsverlies, een verslechterde voedingstoestand waardoor de kans op decubitus (doorliggen) toeneemt, longontsteking (verslikpneumonie) en minder plezier bij het eten en drinken.

Wat doet de logopedist bij slikproblemen?

Logopedisch onderzoek

Als u door de verpleeghuisarts wordt verwezen in verband met slikproblemen, dan onderzoekt de logopedist de volgende zaken:

- Houding en hoofdpositie
- Lipsluiting
- Bijten en kauwen
- Slikken
- Gevoel (sensibiliteit) van gezicht, wangen, lippen, tong en verhemelte
- Bewegingsmogelijkheid (motoriek) van gezicht, kaken, lippen, tong en verhemelte
- Reflexen
- Tempo en dosering van het eten en drinken
- (Smaak)

Na dit onderzoek heeft de logopedist een beeld van uw problemen en kan therapie en/of adviezen hierop afstemmen.

Logopedische therapie

Indien therapie zinvol is, besteedt de logopedist aandacht aan de volgende zaken:

Voedingsbegeleiding

- Houding en hoofdpositie (eventueel in overleg met ergotherapeut)
- Wijze van aanbieden
- Aanpassen van de voeding
- Dit gebeurt in overleg met de verzorgenden en eventueel diëtist.

Mondbehandeling

- Optimaliseren van de gevoeligheid van de mond
- Optimaliseren van de spierspanning van de mond
- Stimuleren van de slikreactie
- Aanleren van eventuele compensatietechnieken (bijvoorbeeld naslikken)

De therapie is afhankelijk van uw problemen en bestaat meestal uit een combinatie van deze aspecten. Het doel van de therapie is een goede voedingstoestand, het voorkomen van verslikken en u weer zo goed mogelijk laten eten en drinken. Het is niet altijd haalbaar om weer helemaal 'normaal' te kunnen slikken. Vaak blijven er aanpassingen nodig zoals het indikken van de voeding.

Herkenbaarheid bij slikproblemen

Bewoners met slikproblemen dragen een button, als zij niet zelfstandig aan kunnen geven dat zij slikproblemen hebben én zichzelf of hun vertegenwoordigers hiermee instemmen. De zijn buttons in 2 verschillende kleuren. De kleur rood geeft aan dat een cliënt niets (oraal) mag eten en drinken. De kleur blauw geeft aan dat een cliënt aangepaste dranken en/of voeding mag eten en drinken.

De button heeft een signaalfunctie. Dit betekent dat men er op deze wijze attent op wordt gemaakt dat er risico is op een slikaccident. Dat een bewoner een button draagt, garandeert niet dat hij of zij zich niet kan verslikken.

